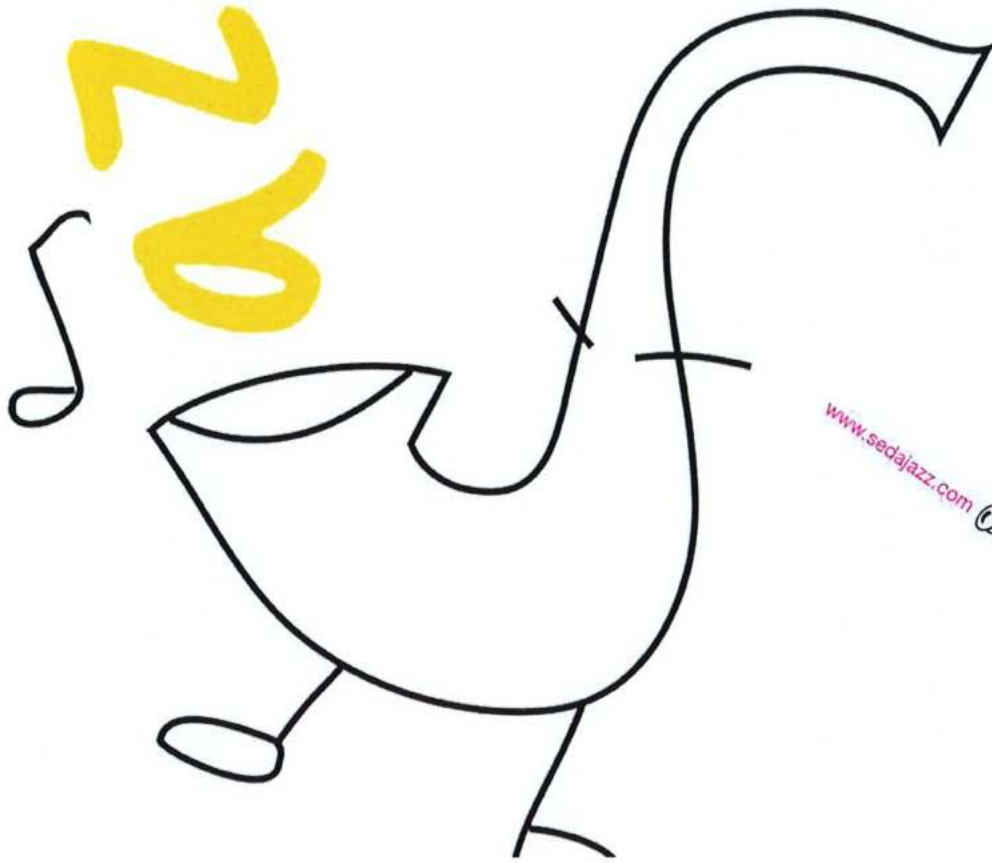

Jazz

La Història del Jazz

www.sedajazz.com

Tal vegada, la característica que més immediatament qualsevol persona associa amb el jazz siga la improvisació. És al jazz on més lluny s'ha anat en la utilització sistemàtica de la improvisació. A través d'ella, l'auditori està assistint a la creació instantània i irrepètible d'una música viva. En veritat, tota obra de jazz només adquireix vertader sentir en l'execució.

Generalment la improvisació jazzística es basa en un tema. Pot tractar-se d'un blues de 12 compassos o d'una cançó estàndard de 32 compassos que presenta la forma AABA. En aquesta, per exemple, apareix en primer terme la idea principal de 8 compassos (A), després es repeteix (A), a continuació apareix una nova idea de 8 compassos, l'anomenada part central o "pont" (B), i finalment es torna als 8 compassos del començament (A). Aquesta estructura és la més comuna, però existeixen múltiples variants, tant respecte de la forma del Blues com dels estàndards. La improvisació es produeix quan ja s'ha exposat el tema i arrenca de la seua estructura harmònica; a partir d'ell desenvolupa, enriqueix i crea noves línies melòdiques. Es Divideix en "chorus". Un "chorus" té la mateixa mesura musical que el tema de base. S'hi poden encadenar tants "chorus" com permeta la inspiració del solista en aquell moment. Les improvisacions se succeeixen segons un ordre fixat prèviament. Per acabar es torna a exposar el tema de base, amb el qual conclou la interpretació.

LA IMPROVISACIÓ

www.sedajazz.com

EL tractament de

LA SONORITAT

El tractament de la sonoritat és una de les qualitats més específiques i originals del jazz. Mentre que en la música clàssica l'instrumentista s'esforça per obtenir un timbre ideal, ajustat en l'emissió i altura de les notes el més fidelment possible a allò que ve marcat de manera molt precisa a la partitura, l'instrumentista de jazz és profundament individualista.

El timbre és un dels factors en que més clarament es mostra la personalitat del músic de jazz. La forma d'atacar la nota, la pràctica de la inflexió i del vibrato, el recurs a les sonoritats "dirty" o brutes mitjançant l'èxpulsió de l'aire- si es tracta d'instruments de vent- a través de la laringe semitancada o per simples contraccions toràciques, l'ús per part de trompetistes i trombonistes de diversos tipus de sordines són alguns dels procediments de què s'han quedat inamovibles, han anat evolucionant al llarg de la història del jazz. L'atac violent i l'ús rude del vibrato, predominants en les primeres èpoques del jazz, s'han modificat a mesura que els músics s'orientaven cap un fraseig més legato, és a dir, cap a una execució lligada de les notes, el propòsit perseguit sempre és idèntic; en compte de buscar la puresa del so segons les exigències del mètode clàssic, els solistes de jazz s'esforcen per fer-lo expressiu.

Una de les característiques més imprescindibles i que més nítidament diferencia el jazz de la resta de músiques, és la llibertat rítmica que instaura i, de manera particular, la forma especial de sentir el ritme. És el que es coneix com a swing o "balanceig rítmic" segons el significat d'aquest verb anglès.

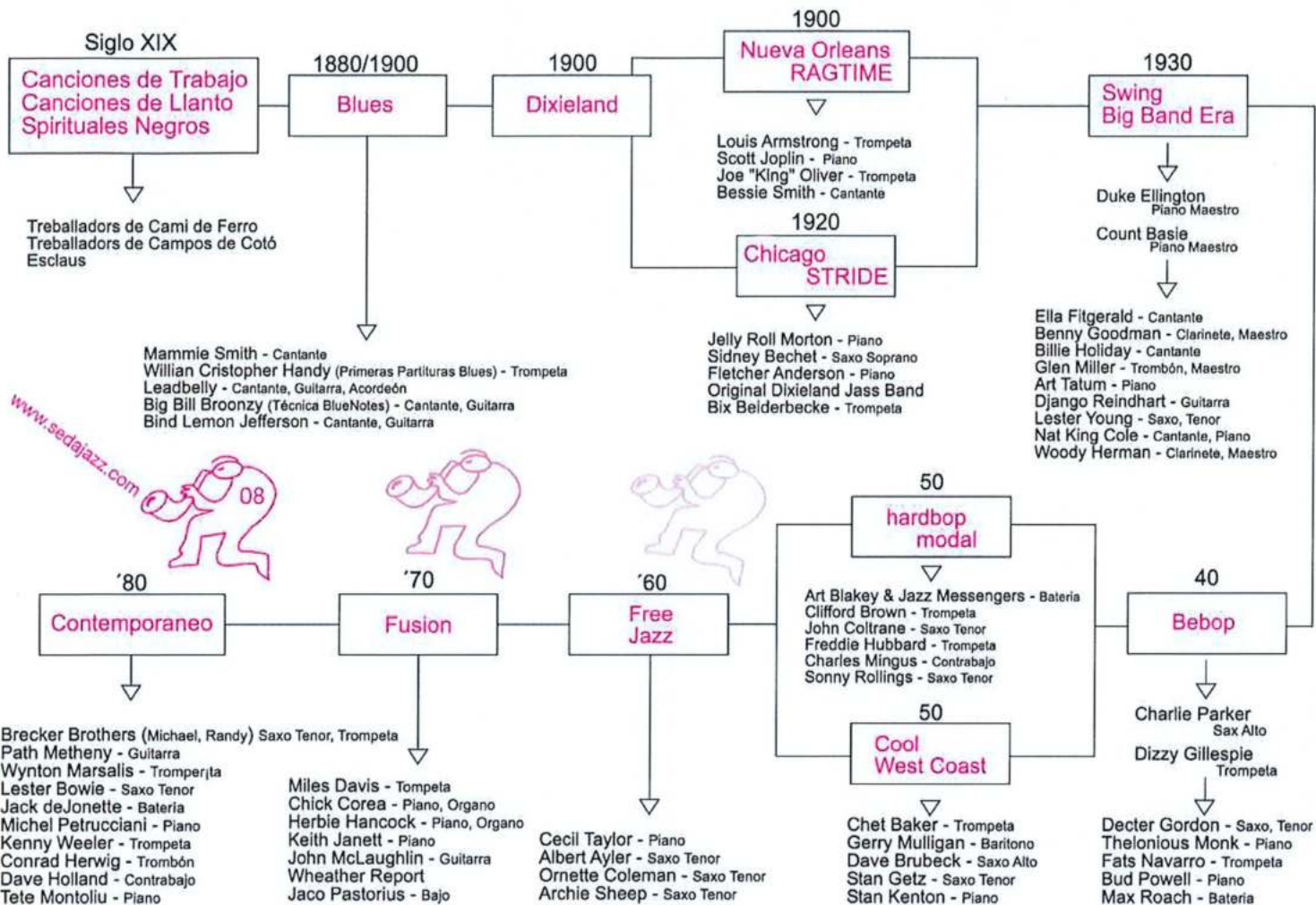
Rosa Solà, defineix el swing "com la qualitat de relativitzar i subjectivitzar el temps.... Es així com s'aconsegueix aquest balanceig (indeterminació temporal) que distingeix la música afro-americana no només de l'europa "cultura" sinó també de la resta de la música popular. En aquesta hipòtesi es parteix de la base que hi ha algú, generalment la secció rítmica, que toca amb extrema precisió i manté una pulsació cronomètrica, permetent que el solista s'avance o es retarde en moments molt específics de l'execució..."

www.sedajazz.com

del SWING

El fenomen

WORK SONG

El jazz és producte d'un encontre, una vertadera síntesi entre la tradició europea i la tradició musical africana. Si bé la música de jazz no és una música africana, no és menys cert que és la creació dels descendents dels africans de color sotmesos i esclavitzats a les plantacions i després instal·lats als ghettos de les grans ciutats, en primer lloc Nova Orleans, poc després Nova York, Sant Louis, Chicago, Memphis, Dotroit i altres ciutats.

No seria just parlar dels músics de jazz blancs com de simples imitadors de la música negro-americana. Músics blancs han tocat música de jazz des del començament i li han aportat important contribucions segons s'anava desenvolupant. Però indubtablement els principals creadors del jazz foren els negres.

GOSPEL

Una altra de les formes musicals que el negre americà va a crear són els gospels i espirituals. Durant els primers anys dels s. XIX comencen a aparèixer les esglésies segregades, exclusivament dedicades als negres. Especialment les baptistes i metodistes van a utilitzar sistemàticament la música, en particular les fórmules de crida-resposta, on el predicador és contestat per la comunitat fins aconseguir-se un estat de trànsit hipnòtic que guarda gran relació amb els rituals africans i que, per suposat, és inimaginable en una església europea.

www.sedajazz.com

BLUES

Respecte del blues, és difícil de precisar el moment exacte de la seua aparició. Hi sol ser habitual la forma de 12 compassos dividida en tres frases de 4 compassos, però hi ha nombroses variants: de 16, 32 compassos, etc. Un dels aspectes més distintius del blues és l'ús de les anomenades blue notes o notes blaves, sorgides del xoc de l'oïda del negre, habituat a l'escala pentatònica africana, amb la diatònica europea, que ha fet que instintivament haja tendit a baixar un semitò en les dues notes diferents. És l'emprament de les blues notes allò que li dona al blues el seu caràcter melancòlic tan característic. El blues ha estat el vehicle ideal perquè el negre expressara les seues penes, patiments, estats anímics i la seua visió de la realitat, tot gestant una autèntica poesia popular, que es troba sobretot en els cantants de blues rural.

El ragtime ens ha rribat sobretot per mitjà dels rotllos de piano mecànic, ja que es va desenrotllar durant les últimes dècades del s. XIX i les dues primeres del s. XX. Encara que el ragtime fou tocat sobre tota classe d'instruments, i fins tot per orquestres, va a ser essencialment una música de pianistes. Es tracta d'una música de procedència europea, que té un estret parentesc amb les danses i marxes de moda a finals del segle passat. Els ragtimes no s'improvisaven, estaven totalment escrits. La seua importància rau que va ser un pas important, per les seues accentuacions i per la independència rítmica entre ambdues mans,

RAGTIME

ESTIL NEW ORLEANS

L'estil New Orleans és considerat com el primer del jazz. La capital de la Louisiana fou un focus decisiu en el sorgiment del jazz. A això va contribuir la seua peculiar idiosincràsia, que la diferenciava de la resta dels Estats Units: La Louisiana procedia de la colonització espanyola i francesa i va ser una autèntica agitació de races. Les influències europees de la música de ball del segle XIX hi foren sempre presents: polques, masurques, valsos, etc., s'hi conjugaven amb la música africana de percussió, els cants de treball, els espirituals i els blues. Aquest encreuament de músiques europees i africanes va constituir el repertori de les primeres quadrilles i orquestres negres, que desfilaven en els enterraments, en les celebracions de Carnestoltes i, en general, en qualsevol ocasió festiva. Probablement els negres accediren als instruments de vent quan se saldaren en llicenciar-se les bandes militars, al cap de la guerra hispano-americana de 1.898. La música de Nova Orleans era polifònica, basada en la improvisació col·lectiva. La línia melòdica directriu era duta per la corneta, el clarinet afegia comentaris i arabescos i el trombó elaborava contracants o a vegades anava unit a l'execució rítmica.

SWING

Correspon a Louis Armstrong el mèrit d'haver fet evolucionar aquesta música. Les seues gravacions amb els Hot Five i Hot Seven, des de 1.925 fins 1.928, marquen l'aparició del primer gran solista del jazz. Des d'aleshores, el jazz va ser una música de solistes que s'expressen amb indubtable genialitat a través dels diferents instruments. Aquest període del jazz, és també el moment de la florida de les grans orquestres (Fletcher Henderson, Duke Ellington, Count Basie, Jimmy Lunceford, Benny Goodman, Tommy Dorsey, Artie Shaw, etc.)

www.sedajazz.com

BE BOP

La rutina i el comercialisme de les grans orquestres, l'adotzenament i l'acomentament dels temes i, sovint, l'escàs marge per a l'expressió individual, van ser un terreny contra el qual molts joves músics es rebel·laren. L'obra de jaamen com el tenor saxofonista Lester Young, el contrabaixista ellingtonia Jimmy Blanton o el guitarrista Charlie Christian, havia obert noves vies creatives. El saxo alt Charlie Parker, els trompetistes Dizzy Gillespie i Fats Navarro, els pianistes Thelonious Monk, Bud Powell i Tad Dameron, els bateries Kenny Clarke i Max Roach, la cantant Sarah Vaughan, van ser alguns d'aquests jazzmen que treballaren noves concepcions, enriquint i renovellant els patrons rítmics i d'acompanyament, privilegiant el treball solista. Al llarg dels anys 40 va nàixer un nou jazz: el Be bop, el primer estil modern. Parker fou el seu paradigma, tant musical com vital, per aquests jazzmen. Els seus quintets- el bop va ser, sobretot, una música de reduïda formació i d'una tècnica instrumental d'elevat virtuosisme- foren d'una importància històrica semblant a la de les menudes formacions d'Armstrong per al jazz tradicional.

Cool Jazz

S'ha considerat, de manera esquemàtica, tota una sèrie de músics de jazz blancs, que es donen a conèixer a finals dels anys 40 i assolixen el seu major impacte als anys 50, com una simple reacció contra el Bop, denominant-se la seua música com estil "Cool" (fresc, fi).

El cool jazz se caracteritzava per ser un estil controlat, sense vibrato, com el del saxofonista Lester Young i un classicisme rítmic com el de l'orquestra de Basie de les darreries dels 30.

Els músics negres, a mitjans 50, reprenen les adquisicions de l'avantguarda Bop i exploten el lèxic parkerià. Hi sorgeixen així grups tan creatius com el quintet del bateria Max Roach (amb el trompetista Clifford Brown i el saxofonista tenor Sonny Rollins) o el quintet de Miles Davis (amb el saxofonista John Coltrane, el pianista Red Garland, el contrabaixista Paul Chamber i el bateria Philly Joe Jones). Al mateix temps, es parla de "soul" i de "feeling", i s'escolta atentament l'obra de Ray Charles, que reelabora les arrels gospel i blues. Hi apareix també la variant "funky", reivindicadora del patrimoni musical i cultural afroamericà i del bop, practicada pels Jazz Messengers, dirigits pel bateria Art Blakey, o pels grups dels pianista Horace Silver i del saxofonista alt Cannonball Adderley.

HARD BOP

www.sedajazz.com

Free Jazz

El Free jazz va ser el darrer avantguardista del jazz i va tindre el seu apogeu durant els anys 60 i primers 70. La llibertat harmònica que arriba a la atonalitat i a la incorporació de sorolls, la dissolució de la simetria mètrica en quant al ritme, l'especial èmfasi en la intensitat en llarguissimes improvisacions, l'obertura a altres folklores exòtics (la música índia, africana, àrab, balinesa, el flamenco, etc.), són algunes de les característiques de la "New Thing", "Nova Música" o "Free Jazz", ja que per aquests noms va ser conegut l'estil dels joves avantguardistes dels 60, que sovint hi reflecteixen una inequívoca reivindicació del món negre i una consciència política accentuada.

Jazz MODAL

També en els anys 60, va sorgir el jazz modal, amb la característica de fixar com a referència una escala determinada o modo. Van ser figures destacades d'aquesta modalitat John Coltrane, Bill Evans, McCoy Tyner.

www.sedajazz.com

Va sorgir als anys 70, i se caracteritzava per una improvisació jazzística amb ritmes i instrumentacions del "Rhythm and Blues". S'utilitzen els teclats elèctrics i els baixos Fender.

Jazz Rock

Retorno al Jazz com l'alternativa al pop y al rock, s'inspirava en la tradició y la pluralitat estilística. Van ser figures destacades d'aquesta època (Anys 80 i 90): Joe Henderson, Brandford & Wynton Marsalis, Marcus Miller, Joshua Redman, Terence Blanchard, etc.

New HARD bop